

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NR. 8-9
AUG.-
SEPT.
1965

Ved den åbne landevej mellem Roskilde og Ringsted ligger Rorup-stenen. Den ligger barsk og øde, for sådan var det, da 11 unge danske blev skudt på dette sted af Gestapo i 1944. Den 9. august samledes ca. 150 unge og ældre for her ved altarvej at hædre mindet om de 11. — Læs iøvrigt artiklen side 96.

WANDEL-PETERSEN A/S SKOMAGERGADE 27 - 29 ROSKILDE
REVISOR K. E. RASMUSSEN RINGSTEDGADE NÆSTVED
CITY BASAREN H. C. ØSTERGAARD NÆSTVED - TLF. 1477
AAGE PABST ISENKRAM - GLAS - PORCELÆN TLF. 81 00 40 HOVEDGADEN 32 - BIRKERØD
BAGERMESTER H. DRUEDAHL KAJERØDVEJ 77 BIRKERØD
SLAGTERMESTER JOHS. PETERSEN BIDSTRUPVEJ 5 BIRKERØD
ERNST CHRISTENSEN KONTANTFORRETNING HOVEDGADEN 47 BIRKERØD
IL HOVEDGADEN 30 BIRKERØD
RISKA METALINDUSTRI A/S HVIDEGAARD BIRKERØD
SORØ SPARE- OG LAANEKASSE SORØ
LILLE SKENSVED & OMEGNS FODERSTOFFORRETNING
RASMUSSEN KERT GULDSMED - STEGE
BRØDRENE DEGN BESSER PR. TRANEBJERG

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.
(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Ejderkasernen, Rendsborg, Vesttyskland.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh. Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgevej 109, Københavns NV. TÅga 328.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8,
Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Taga 328 (træffes bedst 17,30-18,30)

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri, Ringsted.

Næste nummer udsendes 25. okt.

INDHOLD

	Side
En vejviser fremover	95
Stilfærdig problemdebat	96
Helt idiotisk lovgivning	97
Den 29. august og skolerne ..	100
K. H.s feriehjem	100
Gestapofangerne	100
Neuengamlefangerne	100
De erhvervshæmmede	101
Hende derhjemme XII	103
Bøger	107
Dagbogsblade	109

En vejviser fremover

Den 29. august vil blive markeret ved, at mere end 100 skoler landet over fra Skagen til Gedser, fra Blåvandshug til Amager vil samle de større elever for at høre en mand sige noget om dagen og om det, denne dag står for.

Det er nogle få år siden et par optimister tog dette initiativ, og at 1963 ville give succes, hvad tilslutningen angår, kunne egentlig ikke undre, for når der er knyttet et rundt tal til en begivenhed, er der alene deri en interesse, man kan betragte som et aktiv.

Nu melder et lignende skoler, som på det runde år — 20-året — at de står åbne for en mand, der vil sige noget, båret frem af egen deltagelse i begivenhederne.

MENS MAN AF og til har savnet foredragsholdere at sende til skolerne, har der i år meldt sig så mange nye talere, at en del af „den gamle garde“ kan få en hvilepause. For det er jo rigtigt, at skolerne har godt af besøget, men det er ligeså rigtigt, at mange modstandsfolk vil have godt af at stå ansigt til ansigt med unge af i dag, mærke deres lydhørhed, opleve deres reaktioner og derved få en oplevelse af, at selv om man nu taler om en dag i Danmarks historie, der ligger mere end 20 år tilbage, opfattes begivenhederne som nærværende af de unge af 1965.

NU SKAL DET IKKE forstås sådan, at man i skolerne ikke arbejder med Danmark 1940—45, men mange af talerne har den fordel, at de kan give skildringen øjenvidnets eller deltagerens særlige varme og livsnærhed.

Hertil kan føjes, at den, der een time igennem skal holde en kreds på f. ks. 100 unge i ånde, har som fremmed den fordel, at han vil sige tingene på en anden måde end den, der ellers har historieundervisningen.

Han omgives af nyhedens interesse.

NÅR SKOLERNE i så stort tal åbner dørene for gæster den 29. august, er det et udtryk for, at man føler, der gives dem en hjælp f. eks. i emneundervisningen, i historieundervisningen, i danskundervisningen og i samfundslære, for alle de nævnte fag eller undervisningsformer kommer nu og da ind på stoffet om 1940—45.

Det kan ligefrem tilføjes, at okkupationsårene er et af de mest foretrukne emner indenfor emneundervisningen.

I litteratur kan læreren så nogenlunde selv bestemme, hvilke værker, man vil kaste sig over, og litteratur i relation til besættelsestiden er ofte godt placeret.

Hertil kan føjes, at mange læsebogssystemer har gode og ret fyldige afsnit fra besættelsestidens litteratur.

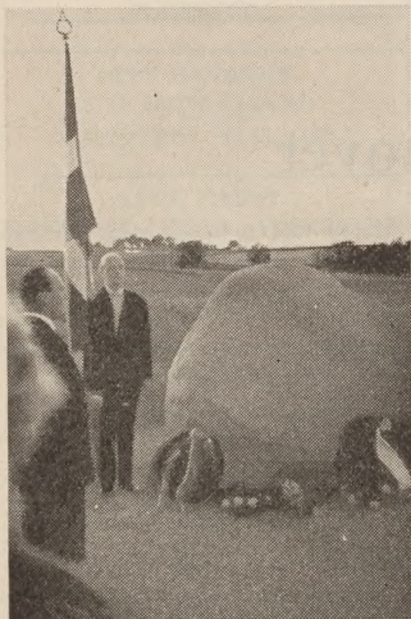
EN DEL MODSTANDSFOLK har fået nogen øvelse i at jamre over udviklingen.

Initiativet omkring 29. august bør virke som en appel til at revidere jammertonerne.

Man kan f. eks. glæde sig over, at kampen ikke er glemt, og at den omfattes med så stor interesse, at mange ligefrem synes, den kan være en vejviser fremover.

Stilfærdig problemdebat

De elleve fra Rorup hædredes af mange unge.

Formanden for Dachau-Klubben, Erik Beermann, stod fanevagt d. 9. august ved Rorup-stenen.

Rorup-stenen var samlingsstedet for omkring 150 yngre og ældre, der den 9. august ønskede at hædre mindet om de 11 unge danskere, der denne dag blev skudt af okkupationsfolkene.

Tilslutningen må siges at være overordentlig stor, da den er nr. 21 i rækken af højtideligheder.

Ved stenen stod Erik Beermann fanevagt, og ved stenens fod var der mange blomsterhilsener, således fra Frihedsfonden, Gestapofangerne og Landsforeningen af erhvervshæmmede fra frihedskampen.

Friheden skal vindes

Sognepræst Johs. Bjerrum sagde bl. a.: Det går let sådan, at det allerbedste og allerkæreste bliver noget selvfølgeligt, men noget nyt kan glide frem og møde én så stærkt, at man nemmer noget af det, det tager magten fra én. Gammelt bliver nyt, friheden blev ny endnu engang.

Stenen er et vidnesbyrd om, at livet ikke er noget, der forgår, livet står op, hvor det nye står op. Friheden vokser sig ud af det tilvante. Friheden skal vindes.

Vi samles i mindet om de 11 og fornyer håbet og troen. Æret være disse mænds minde, for hvem det gamle blev nyt, livet blev eet med det nye.

Larm — og stilhed

På Osted Efterskole talte forstander Niels Pedersen ved det efterfølgende samvær. Det var ham en glæde, at Rorup-stenen ligger i skolens nærhed. Vi er glade for, at den ligger lige midt i spektaklet af larmende biler.

Når der tales, gennemskæres talen af og til af bilhorn, men når larmen atter er stilnet af, står resten af talen markeret.

Forstanderen var glad for, at faderfor havde fået tradition ved Rorup-stenen. Det fortæller os, at liv er vidunderligt, for hvor travlt vi end har, bør vi standse op og være stille af og til.

Det er skönt, at denne sten ligger ved alfarvej, og det er skönt, at vi har Mindelunden, hvor vi møder stilheden. Begge former har sin store berettigelse.

De unge glemte sig selv

Skoleinspektør Johs. Fosmark takkede forstanderen for tilsagnet om at holde traditionen i hævd med sammenkomsten den 9/8 og at man frit kan komme uden særlig indbydelse.

De unge i dag hører gerne om frihedskampen, for den fortæller om unge, der gik ind i en kamp, hvor de glemte sig selv.

I dag jager mange unge efter at skabe en tilværelse, hvor de kan få mest mulig luksus. Vi kan fortælle om tidligere tiders bedrifter, men ud-

fordringen, der kan vække dem til et klart nationalt liv, mangler.

Da svenskerne stod ved Københavns volde i 1660, kom udfordringen til københavnerne, der kæmpede mand som kvinde. Da prøjserne tog Sønderjylland, kom udfordringen, og et rigt nationalt bevidst liv var svaret.

Udfordringen kom til os

Under besættelsen kom udfordringen til de få den 9. april 1940 og til de mange den 29. august 1943.

Det er vor opgave at hjælpe de unge, men tilbage bliver, at glæden ved friheden skal opleves af hvert slægtled.

Mejeriejer Vald. Hansen, Osted: Begivenhederne den 9. august for nu 21 år siden tåler, at vi samles en gang om året og pudser mindet op, for de 11 har virkelig noget at sige os. Han sluttede med at skildre den glæde, det var at arbejde med rejsningen af Rorup-stenen.

Vi hadede ikke tyskerne, men systemet

Højskolelærer Wilhelm Wølker, Haslev: Jeg kendte ikke nogen af de 11, men jeg husker fra lejren harmen over denne voldshandling og det had, den var med til at skabe. De første år efter befrielsen kunne vi ikke døje det tyske sprog. Nu ser vi anderledes på det, og det er systemet, vi hadede.

Det er forkert at sige, at frihedskampen var de unges kamp, ældre viste vej. Der var alle aldersklasser med.

Livet omkring os er en udfordring, og siger vi, at de unge er passive, må vi gribe i vor egen barm.

Nis Petersen siger, at det ikke er det onde omkring os, der trækker os ned, men det, at vi ikke tager stilling. Udfordringen er omkring os.

Der blev i aftenens løb sunget en del sange fra Højskolesangbogen, ligesom der blev passiareet hyggeligt ved kaffebordene.

F—k.

Jo mere invalideret - jo mindre erstatning!

En række eksempler på statens meningsløse behandling af KZ-lejrenes ofre. - Nu rejses spørgsmålet på højeste plan.

„Pigtraad“ påpegede i sit sidste nr. de helt meningsløse erstatningsregler, som statsadministrationen har gennemført blandt andet overfor invaliderede politimænd. Hvis en politimand f. eks. bliver erklæret op til 25 pct.s invalid, kan han påregne en kontant erstatning, der kan andrage op til 25.000 kroner, som udbetales én gang for alle — og erstatningen er skattefri.

Men hvis en politimand er så uheldig, at han erklæres mere invalid end de 25 pct. — f. eks. 50 pct.s invalid, — fastsættes en månedlig erstatning, men den bortfalder, når manden bliver pensioneret. Denne erstatningsform bliver beskattet! Man har adskillige eksempler på, at en mand, der er erklæret 50 pct.s invalid, kun har opnået en erstatning på nogle få tusinde kroner; ja, man har endog eksempler på, at en mand er tilkendt „månedlig erstatning, fordi han var mere end 25 pct.s invalid“, men „erstatningen bortfaldt øjeblik-

kelig, fordi politimanden blev pensioneret — delvis på grund af sygdommen“!

Det er naturligvis himmelråbende uretfærdigt.

Vore oplysninger vakte naturligvis nogen opsigt. Bl. a. fandt dagbladet B.T. anledning til at følge sagen op i en større artikel.

En ændring er påkrævet

Også på højeste plan er man ved at „få øjnene op“ for, at de nugældende regler er uretfærdige — og de kan ganske simpelt ikke være i overensstemmelse med erstatningslovens ånd, selv om administrationsformen muligvis ikke kolliderer med lovens bogstav.

En ændring er øjeblikkelig påkrævet — og den bør gennemføres nu. Derfor agter „Pigtråd“ at forelægge hele denne sag for vore politikere, hvis ikke ministeren af sig selv har foreslået en ændring, før sagen når frem til folketinget.

Hvad loven siger

Lad os nævne nogle eksempler på uretfærdighederne. De forskellige implicerede støder på en paragraf i loven — det er lov nr. 475 af 1. oktober 1945, paragraf 24, stk. 2, — hvori det hedder:

„Tilkommer der tilskadekomne eller de efterladte pension eller anden årlig ydelse fra staten, folkeskolen, folkekirken, en kommune eller en statsunderstøttet pensionskasse, har han eller de kun krav på det beløb, hvormed erstatningen overstiger værdien af den del af pensionen eller den årlige ydelse, der er tilvejebragt af offentlige midler. Direktoratet afgør, hvorvidt og i bekræftende fald hvor stort et overskydende beløb, der fremkommer.“

Det er her uretfærdighederne fremkommer sammenlignet med de kontante erstatningsydelse, som de folk får, der modtager et éngangsbeløb.

Eksempler på uretfærdigheder

Men lad os tage eksemplerne nu. Af hensyn til de pågældende politimænd benævner vi dem med bogsta-

Den norske lægeforenings blad bringer disse tre billeder af forsultede og nedbrudte fanger. Bladet skriver: „Ved befrielsen så mange af vore landsmænd sådan ud. Og sådan kan mennesker ikke være ødelagt, uden at det senere hen i livet kan mærkes på dem.“ — Hvorfor vil statsadministrationen og lægerne i Danmark mon ikke anerkende det samme?

ver. (Politikere, ombudsmanden og ministeren er dog velkomne til at få navne og adresser).

Den 19. februar 1960 bestemte Direktoratet for Ulykkesforsikring, at de lidelser, kriminaloverbetjent C.H.T. havde pådraget sig under ophold i KZ-lejre under krigen, faldt ind under loven om erstatning. Invaliditetsgraden for den pågældende kriminaloverbetjent fastsattes til 50 pct. fra den 1/6-1959 at regne. Han fik fra og med denne dag udbetalt en løbende rente på kr. 985,71 månedlig. Beløbet skulle beskattes.

Den pågældendes sygdomsforløb var følgende: Siden 1945 var den pågældendes helbred blevet stadig dårligere. I 1958 måtte han gennemgå en stor hjerteoperation for at leve. Siden fulgte to operationer for mavesår. Endvidere fik han en række blodpropper og endelig i 1965 en hjerneblødning. Den var en følge af hjertesygdommen. Ialt har den pågældende været indlagt på hospital 16 gange siden opholdet i KZ-lejr.

Det kan vel næppe undre, at den pågældende er legemlig nedbrudt, samt at hans nerver er tyndslidte.

Under sin sygdom kan den pågældende begynde at spekulere på, hvordan han kan klare sig, når han bliver pensioneret. Så bortfalder hans erstatningsbeløb totalt. Han får meget, meget svært ved at klare sig. Hans pension bliver sikkert også mindre, end det normalt er tilfældet, fordi sygdommen tvinger ham til at gå „før tiden“, altså før han når den fulde pensionsalder. Sætter han sig hen og gør op, hvor meget han har fået i erstatning, vil det vise sig, at denne 50 pct.s invalide mand har fået væsentligt mindre end dem, der er erklæret mindre invalideret, og som har fået et éngangsbeløb — skattefrit!

Det lyder helt idiotisk — det er det også! — Men det er korrekt gengivet her.

Erklæret invalid — erstatning nul!

Et andet eksempel.

Overpolitibetjent G. blev afskediget med pension med udgangen af oktober måned 1960. Han faldt da for

aldersgrænsen. 1. september 1961 meddelte Direktoratet for Ulykkesforsikring ham, at man betragtede ham som 15 pct.s invalid efter opholdet i KZ-lejr. Han var altså berettiget til en kontant erstatningsudbetaling. Og så følger fortsættelsen:

„Da den pågældende er blevet pensioneret, bortfalder erstatningsbeløbet i henhold til erstatningslovens paragraf 24, stk. 2.“

Den pågældende fandt afgørelsen urimelig og indankede afgørelsen til socialministeriet, som imidlertid kom til det resultat, at man skulle stå fast ved direktoratets afgørelse.

Skal man kommentere en så meningsløs afgørelse, må det være, at det nærmest er en hån mod en invalideret KZ-lejrfange først at fastslå, at han er berettiget til en kontant erstatning og derefter fastslå, at den nu er bortfaldet, fordi „han er pensioneret“. Det turde være på tide, at disse uretfærdigheder tages op påny.

Erstatningen nedsat fra 7000 til 400 kr.

Tredje eksempel:

Overpolitibetjent K. blev så stærkt invalideret under opholdet i KZ-lejre, at han tilkendtes 7.000 kroner årligt i erstatning. Han fik udbetalt dette beløb, mens han var i tjeneste, hvor han blev beskæftiget i en såkaldt sygestilling, der bestod af lettere kontorarbejde. Så blev han pensioneret. Dermed kunne han kun få udbetalt den del af erstatningen, der overstiger det af pensionen, „som er tilvejebragt af offentlige midler“. Det bevirkede, at K. ved pensioneringen kun fik ca. halvdelen af den løn, han modtog i tjenestetiden. Erstatningen, der før var 7.000 kroner årligt, faldt nemlig til 400 kroner. De 6.600 kroner bortfaldt.

Man må tage sig til hovedet og spørge: Kan noget sådan virkelig være muligt i Danmark i dag? Hvordan kan man behandle tidligere KZ-fanger på denne måde? Det turde være på tide, at reglerne ændres, samt at de, det er gået ud over, får den erstatning, de rettelig bør have. Og de bør naturligvis også have fuld økonomisk dækning for den tid, de har været udsat for uretfærdighederne.

Endnu en uretfærdighed

Fjerde eksempel:

Politiassistent F. A. blev 10/2 61 erklæret for 25 pct. invalid. Det var for meget til en éngangs erstatning, som jo er skattefri. I stedet fik han tilkendt en erstatning på kr. 296,19 mdl. 31/5-64 blev han pensioneret, og nu trængte han for alvor til erstatningsbeløbet, men nu bortfaldt det totalt ifølge reglerne. Denne 25 pct. invaliderede mand fik — når man ikke regner ørene med — ialt ca. 11.000 kroner i erstatning fra 1/3 61 til 31/5 64. Han skulle betale fuld skat af dette beløb lagt oveni lønnen!

Var samme mand kun blevet erklæret for 23 eller 24 pct.s invalid, kunne han have opnået op til 25.000 kr. én gang for alle skattefrit.

Hvor er retfærdigheden?

Invalid — men ingen erstatning

Femte eksempel:

Overpolitibetjent C.C. blev pensioneret 1. juli 58. Den 24. november 1961 fastsatte ulykkesforsikringen hans invaliditet som følge af ophold i KZ-lejr til 15 pct. Han måtte tage sin afsked godt to år før tiden på grund af nedsat hørelse.

Erstatningsmæssigt fik han kun en lang næse, fordi han var pensioneret, før man fandt ud af, at han var berettiget til erstatning.

Endnu en gang: Hvor er retfærdigheden?

Lad disse eksempler være tilstrækkelige i denne omgang. Vi kunne nævne adskilligt flere, men pladshensyn forbyder os at blive ved. Det er vel også tilstrækkeligt til, at enhver kan se, at der er noget galt, og at det bør rettes omgående!

Mon f. eks. ombudsmanden finder den behandling retfærdig, som de pågældende har fået?

Undersøgelserne for ringe

Desværre er det ikke alene helt galt med retfærdigheden i de tilfælde, hvor invaliditeten har været 25 pct. eller derover. Der har også været en helt forkert bedømmelse af, hvem der skulle have erstatning, og hvem der ikke skulle have det.

Det betyder meget for en mand,

der føler sig syg og dårlig i tjenesten, at han ikke kan få fastslået årsagen til dette, nemlig opholdet i KZ-lejren. For mange ville det i sig selv være en anerkendelse, at det blev fastslået, at det var fra dette ophold, sygdommen stammede.

Undersøgelserne af de forskellige har ikke været tilstrækkelig grundig.

Sådan gjorde man i Norge

Det er i denne forbindelse naturligt, at man f. eks. ser på, hvor grundigt man er gået til værks i Norge. Der nedsatte man en lægekommission i 1957 til at tage sig af den slags spørgsmål. I tidsskriftet for „Den Norske Lægeforening“ finder vi en større redegørelse for, hvor omfattende undersøgelserne deroppe har været.

Først er alle de pågældende blevet indkaldt til „Socialmedicinsk Institut“, hvor Bjørn Rogan og hans medarbejdere har undersøgt alt om de pågældende. Dernæst er vedkommende — som oftest ved indlæggelse — blevet undersøgt ved Rikshospitalets neurologiske afdeling. Rutinemæssigt omfattede undersøgelserne her følgende: Hoved, hele ryggraden og brystkassen, elektroencefalografi, luftencefalografi (hjerneundersøgelse), psykologisk undersøgelse af psykolog og psykiatrisk undersøgelse af psykiater.

Hertil kommer, at alle de pågældende blev undersøgt på en poliklinik for øre-, næse-, hals- og øjensygdomme. Dernæst opremses redegørelsen en hel række laboratorieundersøgelser.

De norske læger fastslår, at begrundelsen for en så grundig undersøgelse har været at få fastslået, hvilke forandringer i organismen, fangtilværelsen har medført — og særligt at finde årsagen til, at mange af disse mennesker har haft tilpasningsvanskeligheder i dagliglivet. Lægerne bemærker: Flere af patienterne var glade for at blive så grundigt undersøgt fremfor bare at blive afvist med „det er bare nervøst“, som mange af dem tidligere har været udsat for.

Grundigheden gav beviserne

Den norske redegørelse fortsætter:

Mange har haft arbejdsmæssige og sociale tilpasningsvanskeligheder, som kan skyldes oplevelserne i krigstiden. Man kan også frygte, at der senere kommer sådanne tilpasningsvanskeligheder. Derfor har vi været interesseret i en så gennemført undersøgelse. Adskillige af dem, der er blevet undersøgt, er tidligere blevet bortvist med, „at det næppe betød så meget“.

Resultatet var, at nordmændene gang på gang fandt frem til, at de pågældende virkelig havde taget skade af KZ-opholdet. Man kunne påpege den ene ting efter den anden — og dermed kunne man også forsøge at helbrede på den rigtige måde.

Hvorfor ikke her?

Hvorfor har man f. eks. ikke gennemført tilsvarende undersøgelser herhjemme? Derved kunne megen sygdom sikkert have været forebygget, og mange uretfærdigheder kunne undgås.

Sluttelig bør erstatning naturligvis — ikke mindst — ydes, når de forskellige bliver pensioneret. For så har de jo mest behov for erstatningen.

Alle erstatninger burde også være skattefri.

HANS FOSMARK.

I næste nummer af „Pigtråd“ bringer vi resultaterne af vor henvendelse til politikerne — og ministeren.

50 ÅR

Forbundssekretær i FDF og residerende kapellan ved Sct. Jakobs Kirke i København, Poul Riis, fyldte 50 år den 25. juni. Pastor Riis stam-

mer fra Herning, hvor hans fader var murermester, og herfra blev han student i 1934. Efter at have været kordegn ved Lundehus Kirke i nogle år blev han i 1942 hjælpepræst ved samme kirke. I 1951 kom han til Sct. Jakobs Kirke som residerende kapellan, og siden 1946 har han tillige været forbundssekretær i FDF. Inden for dette ungdomskorps har pastor Poul Riis øvet en betydelig indsats, han er således medlem af FDF's orkesterudvalg — dirigerede ofte korpsene — og af FDF's Sydslesvig-udvalg. Endvidere er han medlem af bestyrelsen for Sønderjydsk Forening i København, og desuden sidder han i Fællesudvalget for Tysklands-erstatninger og i Kammeraternes Hjælpefond; opgaver, han er kommet til at interessere sig for, fordi han selv under krigen var i tysk koncentrationslejr.

60 ÅR

Bankfuldmægtig Olav Holst, der den 12. juli kunne fejre sin 60 års fødselsdag, er ikke blot en afholdt og værdsat medarbejder i Privatbankens vestre afdeling på Nytorv, hvor han til daglig har sit virke, men han er tillige kendt af bankfolk over det ganske land som den altid veloplagte redaktør af Bankfunktionærernes Landsforenings medlemsblad „Bankstanden“.

Hans store interesse for sine kollegers ve og vel har gennem årene ført til mange tillidshverv, hvoraf skal nævnes bestyrelsesposter i Privatbankens pensionskasse og i Privatbankens personaleforening, og hans gode evner som skribent er bl. a. kommet til udtryk i flere digtsamlinger, ligesom han har været selvskreven som medlem af redaktionsudvalget for Privatbankens personaleblad.

I sin digtsamling „Flygtende tid“ har Holst for en del af digtenes vedkommende hentet stof fra sit ophold i koncentrationslejren Dachau under den sidste del af besættelsen, og det skal i denne forbindelse nævnes, at også tidligere koncentrationslejr-fanger har kunnet drage nytte af Olav Holst's store arbejdsevne, idet han i flere år har været redaktør af bladet „Gestapofangen“ og er indvalgt i bestyrelsen for „Kammeraternes Hjælpefond“.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen

til de syge

KH's feriehjem

Der skal søges i februar om tildeling af huset til næste sommer.

Tidligere fanger fra danske fængsler, interneringslejre og tyske kz-lejre, der er taget på grund af indsats i frihedskampen, kan søge tildeling af Kammeraternes Hjælpefonds dejlige feriehjem ved Kegnæs, syd for Sønderborg.

Man kan læse om feriehjemmet og stedet i en udførlig, illustreret artikel, vi bragte i dobbeltnummeret for 25. august 1964.

Man kan bo der med hele familien. Huset er veludstyret med senge, dyner, tæpper, køkkenudstyr, el. køleskab og havemøbler. Man laver selv mad, men får huset uden vederlag. Huset er grundmuret og har stråtag. Man søger i februar måned.

Adressen er: Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, K.

Gestapofangerne

Den 29. august 1965 og skolerne

På tredje år har Landsforeningen Gestapofangerne tilsendt skolerne tilbud om modstandsfolk som foredragsholdere i dagene omkring den 29. august. Da ideen er, at mødet mellem eleverne og modstandsfolkene skal foregå i den normale skoletid, bliver det i år ikke på selve dagen, da denne er en søndag.

I den anledning er det værd at minde om, at vi til enhver tid i løbet af skoleåret gerne står til skolernes tjeneste. Der findes jo i de forskellige skoleformer en art frie timer, hvor

emner udover det almindelige pensum kan behandles, og her ville besættelsestiden og dens problemer i aktuel belysning vel være særdeles egnede.

Det er ikke for meget sagt, at disse konfrontationer mellem nutidens unge og besættelsestidens modstandsfolk overalt har været en stor oplevelse for begge parter. En skoleinspektør skrev således sidste år: „Det må anses for værdifuldt, at vore unge får reelle oplysninger om besættelsestiden af folk, som selv har stået i modstandskampen“, og en anden: „Eleverne er levende interesseret i stoffet“, eller en tredje: „Det var simpelt hen en oplevelse“.

Også foredragsholderne har hvert år været glade for opgaven: „Jeg var forbløffet over den stilhed og lydhørhed, som foredraget blev modtaget med“, eller: „Aldrig har en sådan flok været så musestille, så lydhøre og så interesserede, som tilfældet var her, selv inspektøren var glædeligt overrasket (over eleverne)“, eller: „Man sagde til mig, at jeg gerne måtte have talt en time til“, eller: „Oplevelsen var lige så stor for mig, som den tilsyneladende var det for børnene“.

Det er et taknemmeligt arbejde for arrangørerne, når det er ovenstående toner, der går igen i alle breve fra skoler og foredragsholdere, men selvom vi i de første 2 år nåede ud til ca. 150 forskellige skoler (der er mange gengangere fra år til år) og med i år måske får kontakt med yderligere 100 andre skoler, så er der alligevel et stykke vej igen inden alle afgangsklasser kan siges at være dækket af vor virksomhed. Derfor må vi fortsætte hvert år, for vi tror, at vi med tiden vil nå ud til de allerfleste.

Hvor mange skoler vi får holdt foredrag på i år, er det vanskeligt at sige på nuværende tidspunkt, men vi må regne med, at vor virksomhed i de kommende år vil blive spredt mere over skoleåret. Det er blot af praktiske grunde, at vi er begyndt med foredragene den 29. august, der markerede en af modstandsbevægelsens første større sejre. Man kunne måske også vælge andre datoer til højtideligholdelse: Den 16. september, årsdagen for Frihedsrådets dannelse i

P. JUL. HANSEN

EGEHØJGAARD - BIRKERØD

KVETNY & SØNNERS STOLEFABRIK A/S

TOFTEBAKKEN 8 - BIRKERØD

SORØ STOLEFABRIK

AKTIESELSKAB

MØENS DISCONTOBANK

AKTIESELSKAB

STEGE

FYENS ANDELS-FJERKRÆSLAGTERI

SVENDBORG

A/S CHR. FABERS FABRIKER

RYSLINGE

STUBBEKØBING-BOGØ SPAREKASSE

1943. Den 19. september, årsdagen for politiets arrestation i 1944. Den 2. oktober, årsdagen for nazisternes forfølgelse af de danske jøder, eller man kunne vælge andre datoer, der er mere lokalt bestemte mindedage. Det kunne måske synes ejendommeligt, at vi ikke er begyndt med dagene den 9. april eller 4.—5. maj. Grunden hertil er af rent praktisk art, idet vi regner med, at skolerne i foråret er for stærkt optaget af eksamen til at bekymre sig om den slags arrangementer.

De skoler, der foreløbig har meldt sig i år, er følgende:

Nordjylland:

Ankermedets Skole, Skagen.
Vesterkærets Skole, Ålborg.
Kjellerupsgades Skole, Ålborg.
Bangsbostrand Skole, Fr.havn.
Skolegades Skole, Brønderslev.
Løgstør Skole, Løgstør.

Midtjylland:

Forbundsskolen, Mariager.
Hadsundvejens Skole, Randers.
Danmarksgades Skole, Holstebro.
Nørrelandsskolen, Holstebro.
Sønderlandsskolen, Holstebro.
Læssøsgades Skole, Århus.
Ny Munkegades Skole, Århus.
Brøbjergskolen, Århus.
Paradisgades Skole, Århus.
Skovvangsskolen, Århus.

Sydjylland:

Klostergades Skole, Vejle.
Ålykkeskolen, Kolding.
Bollesagerskole, Esbjerg.
Digeskolen, Højer.
Augustenborg Skole, Aug.borg.

Fyn m. v.:

Rudkøbing Skole, Rudkøbing.
Østre Skole, Middelfart.
Borger- og Realskolen, Assens.
Østre Skole, Odense.
Bolbro Skole, Odense.

Lolland-Falster:

Maribo Borgerskole, Maribo.
Havneskolen, Rødby Havn.
Den komm. Skole, Stubbekøbing.

Bornholm:

Nekso Kommuneskole, Nekso.
Borger- og Realskolen, Åkirkeby.

Østre Skole, Rønne.
Svaneke-Ibsker kommunale
Borger- og Realskole, Svaneke.

Sjælland:

Allehelgens Skole, Roskilde.
Valdemarsskolen, Ringsted.
Skolen på Jernbanegade, Næstved.
Kildemarksskolen, Næstved.
Marienberg Skole, Vordingborg.
Borger- og Realskolen, Nykøb. S.
Skolen ved Gurrevej, Helsingør.

København:

Hummeltofteskolen, Virum.
Lindeskolen, Ballerup.
Trongårdsskolen, Kgs. Lyngby.
Bakkeskolen, Gentofte.
Gentofte Skole, Gentofte.
Munkegårdsskolen, Gentofte.
Mosegårdsskolen, Gentofte.
Hellerup Skole, Hellerup.
Emdrup Skole, Kbh. Ø.
Kirsebærhavens Skole, Valby.
Højdevangens Skole, Kbh. S.
Alsgades Skole, Kbh. V.
Sophus Franks Skole, Valby.
Oehlenschlägersgades Skole, Kbh. V.
Søndermarks Skolen, Kbh. F.
Vibenshus Skole, Kbh. Ø.
Prinsesse Charlottesgades Skole, Kbh. N.
Christianshavns Skole, Kbh. K.
Gasværksvejens Skole, Kbh. V.
Gerbrandskolen, Kbh. F.
Voldparkens Skole, Brønshøj.
Bryggevangens Skole, Kbh. Ø.
Tingbjerg Skole, Brønshøj.
Godthåbsvejens Skole, Kbh. F.
Marie Kirkeplads Skole, Kbh. V.
Lykkebo Skole, Valby.
Rødkilde Skole, Kbh. F.
Grøndalsvænges Skole, Kbh. NV.
Amagerbros Skole, Kbh. S.
Hyltebjerg Skole, Vanløse.
Ryesgades Skole, Kbh. Ø.
Sct. Hansgades Skole, Kbh. N.
Hellig Kors Skole, Kbh. N.
Ø. Farimagsgades Skole, Kbh. Ø.

NEUENGAMME

PIGTRÅD

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme efterlyser følgende nr. og årgange af „Pigtråd“:

1949: nr. 11. 1950: nr. 3. 1951: nr. 6, 7, 11 og 12. 1952: alle. 1953: alle. 1954: alle. 1955: alle. 1956: alle undtagen nr. 7 og 8. 1957: nr. 1, 2, 3 og 5. 1960: nr. 2.

I håb om, at redaktionen eller fangekammerater vil forære os de pågældende numre og årgange.

Venlig hilsen

A. Binneballe, kasserer,
Elmeallé 4 B, Tåstrup.

De erhvervshæmmede

DØDSFALD

Mandag den 5. juli 1965 havde vi den sorg at miste vor forenings kasserer gennem mange år, Hans Petersen.

Hans Petersen var blandt de første, der blev medlem af vor forening — han var, da han kom hjem fra kz-lejren, en syg mand, og sygdommen tog til, men på trods af dette var han vor forenings trofaste kasserer gennem 10 år.

Gennem samarbejde lærte vi Hans Petersen at kende som en god kammerat, og hans indsats for vore invaliderede kammerater har altid været påskønnet af vore medlemmer.

Vi vil i bestyrelsen savne en god arbejdskammerat, der altid var villig til at gøre et stykke arbejde for vore syge og invaliderede kammerater.

På foreningens og bestyrelsens vegne vil jeg udtale: Æret være Dit minde.

På Landsforeningens vegne
Børge Emil Pedersen.

TAK

Hjertelig tak for de mange smukke blomsterhilsener til Hans Petersens bisættelse den 8. juli. En særlig tak til alle de unavngivne, som vi må nøjes med at takke på denne måde.

Familien.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

**KVINDELIGT
ARBEJDERFORBUND**

ALHAMBRAVEJ 13 - V.
EVA 6800

BYENS KLICHE ANSTALT

FREDERIKSSUNDSVEJ 269
BRØNSHØJ
TELF. BELLA 5666

**CARL B. CHRISTIANSEN
& CO. A/S**

LANDLYSTVEJ 38
TLF. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir
Slibeband og
sliberondeller
til alle formål

**SKOTØJSMAGASINET
OLUF HANSEN**

STORE-HEDDINGE
TELF. 169

**SPAREKASSEN FOR
STORE-HEDDINGE OG OMEGN**

**HJALMAR SKAFTE A/S
TREKANTEN**

Aut. GM-forhandler
ROSKILDE - TLF. (03) 35 24 12*

L. & H.'s FRØSALG

ØSTERGADE 12
ROSKILDE

VALD. EIVIL A/S

BORGERDIGET 21
TLF. ROSKILDE 35 82 11

**MAGEKILDE MASKINFABRIK
& JERNSTØBERI**
ROSKILDE

ROSKILDE KONTANTFORRETNING A/S

ALGADE 2

LEDREBORG TØMMERHANDEL A/S

ROSKILDE

H. P. NIELSEN

ISENKRAM — ALGADE — ROSKILDE

ROSKILDE-EGNENS FODERSTOFFORENING
SDR. RINGVEJ 14 - ROSKILDE

DANSKE ANDELSSLAGTERIERS KONSERVESFABRIK

A.M.B.A.
ROSKILDE

C. E. TH. VAGN-HANSEN

HOLLØSE MØLLEGAARD
PR. HERLUFMAGLE
TELF. SKELBY 144

GLARM. CAI CHRISTENSEN
RINGSTEDGADE 17 - 35 05 08
ROSKILDE

ROSKILDE BOGTRYKKERI
JERNBANEGADE 11 - ROSKILDE
TLF. (03) 35 14 13

**FARVEKÆLDEREN
E. JACOBSEN**
ROSA 40 47
GRØNNEGADE 18 - ROSKILDE

H. P. HANSEN - GLEM & SØN
JERNBANEGADE 66
ROSKILDE - TLF. 35 00 00

**N. MANNIGHES EFTF.
TOBAKSFABRIK**
ROSKILDE

FOTO-EKSPERTEN
ALGADE 34 - ROSKILDE
TLF. 35 09 74

SPORTSMAGASINET
RINGSTEDGADE 4 - TLF. 35 17 62
ROSKILDE

WILLY JENSEN
Rør- og sanitetsforretning
JERNBANEGADE 23 - ROSKILDE
TLF. ROSKILDE (03) 35 25 65

**A/S NIELS D. KEMP JUN.
LÆDERFABRIK**
ROSKILDE

C. G. HANSEN A/S
RINGSTEDVEJ 20
ROSKILDE

BOGTRYKKER G. GAARDE
SØNDERLUNDSVEJ 28
ROSKILDE

**ROSKILDE CHAMPIGNON og
KONSERVESINDUSTRI**

**SPAREKASSEN FOR
RINGSTED OG OMEGN**

★ ★ ★ Hende derhjemme

Det er vist en kendsgerning, at hende derhjemme ikke endnu har haft ordet. Kvinder og mænd har skrevet om oplevelser her og under deportationen; men hende, der gik derhjemme i angst og spænding, har man ikke tidligere læst om.

Vi bringer i dette nummer tolvte afsnit af en fortsat skildring, skrevet af en kvinde, hvis mand pludselig forsvandt for hende.

XII

Inga vågnede meget tidligt næste morgen, og lå nu i mørket og stilheden og gennemgik, hvilke mennesker hun skulle tale med om Thor. Allerstørst ville hun forsøge at tale med direktør Bur, som havde tilknytning til Thors foreningsarbejde, og som kendte Thor udmærket. Han måtte sikkert have lidt at sige overfor tyskerne, og ind imellem foldede hun sine hænder og bad om hjælp og vejledning: „Vej har du alle steder“, hviskede hun og følte sig straks trøstet.

Tyskerne var stærke, men Gud var stærkere.

Styrket stod hun op, hun ville straks realisere sin plan og tale med Bur. Hun benyttede ikke sin egen telefon, da hun var klar over, at den blev aflyttet, men gik over til en kiosk.

Det var direktøren selv, der tog telefonen.

Inga sagde, hvem hun var og bad om at få en samtale med ham.

„Hvad vil De mig“, spurgte han, „jeg har travlt og har ikke tid til at tale med Dem“.

„Det skal ikke tage lang tid“, bad Inga.

„Så sig her, hvad De ønsker“, sagde direktøren.

„Jeg er bange for, at samtalen ikke egner sig for telefon“, svarede Inga igen, „vil direktøren ikke høre på mig bare 5 minutter“.

— Der blev en pause, og Inga troede, at han allerede havde lagt røret på, men så lød igen hans røst.

„Sig bare, hvad hele sagen drejer sig om“.

Inga fortalte så om Thor, der var sendt sydpå, og her brød direktøren ind: „Jeg kender hele sagen, og det

kan jeg ikke hjælpe Dem med. Deres mand har jo forsyndet sig mod de tyske love“. Nu blev Inga vred.

„Ja, hvis direktøren som dansk mand mener, at man forsynder sig mod de tyske love ved at hjælpe landsmænd i nød“, begyndte hun.

Han afbrød hende; „Nej, det mener jeg slet ikke, men ser De, fru Thorsen, det er slet ikke derfor, tyskerne har deporteret Deres mand“.

„Ikke derfor, hvad mener direktøren så det er for. Det er da dette, min mand blev afhørt om dag og nat“.

„Det har jeg jo sagt“, lød det igen, og nu kunne hun høre på tonen, at han var meget irriteret, „Deres mand har forsyndet sig mod de tyske love“.

Inga var så vred, så hun næsten ikke kunne holde sig oprejst. Sikken en lumpen fyr.

„Hr. direktør“, sagde hun ude af sig selv, „min mand er deporteret, fordi han hjalp jøder til Sverige, og fordi det blev opdaget, at han havde i sinde at advare og redde 50 prominente københavnere, som han havde fået kendskab til, at tyskerne tænkte på at deportere som gidsler, deriblandt Dem selv, så hvis De mener, det er at forsynde sig mod de tyske love, så har De ret. Men vi må vist hellere afbryde denne samtale“.

— Idet hun lagde røret på, hørte hun ham hakke og stamme i et eller andet. Hun gad ikke høre på ham. Nå, sådan var han. Vreden kogte i hende. Det havde slet ikke været hendes mening at fortælle ham alt dette, men han havde provokeret det frem selv.

Og sådan en fyr havde Thor villet redde. Hun følte sig pludselig lettet og fortrød ikke, hvad hun havde sagt.

Uden at vide hvor hun gik, fandt hun sig selv på Trianglen, hvor sporvognene kørte til og fra.

Pludselig fik hun en indskydelse. Hun sprang på en sporvogn og kørte ned til den tyske spions kontor og bad om at få en samtale med den fine herre i løbet af dagen. Til hendes store forbavselse blev hun lukket ind med det samme og ført op ad trapperne til hans kontor. Hun fortalte ham om Thors deportation.

Han så forfærdet på hende.

„Jeg ville have været på Dagmarhus i dag angående Deres mand“, sagde han.

„Åh“, sagde Inga, „vil De ikke prøve at gøre noget for ham“.

Han undveg hendes øjne.

„Vil De ikke“, bad hun igen.

Var det en grænseløs medfølelse, hun så i hans øjne.

„Det gør mig ondt“, næsten hviskede han, „men nu kan jeg ikke hjælpe Dem, selvom jeg gerne ville“, føjede han til, „så kan jeg ikke“.

„Hvorfor kan De ikke?“ spurgte Inga angst.

„Han er udenfor min rækkevidde. Vær sikker på, fru Thorsen, at hvis det var mig muligt, ville jeg gerne hjælpe Dem“.

Han sad lidt og så grundende frem for sig.

Inga så spændt på ham.

„Prøv at få sagen taget op igen?“ sagde han.

„Hvorledes?“ spurgte Inga.

„Tag en dansk sagfører og lad ham forhandle med dem på Dagmarhus“. Han rejste sig. „Ja, det er det eneste råd, jeg kan give Dem, og den eneste vej at gå — nu“.

Det sidste ord slog han fast, så Inga forstod på ham, at ved Thors deportation var vanskelighederne blevet tårnhøje og næsten uovervindelige.

Inga vaklede ud. Direktøren var bange. Spionen var bange. Hvorfor mon de var så bange? Var en tysk kz-lejr værre, end nogen vidste?

Hun spekulerede på det sidste. Hvad var det egentlig, Thor var blevet sendt ud i. Hun forestillede sig en lejr, hvor de blev tvunget til at arbejde for tyskerne.

Een eneste gang havde hun talt

TAGE OLSEN A/S

RØNNEGADE 1 - Ø
TLF. 29 48 00

**AGENTURFIRMAET
ELVIN DAHL**

DAMPFÆRGEVEJ 3 - Ø.

INGENIØRFIRMAET

E. P. KROMANN
UPSALAGADE 26
KØBENHAVN Ø.
TR 4850

SVEN BRILLE

NØRREBROGADE 118 - KBH. N.

JAKOB BADEN

NDR. FASANVEJ 108 B
KBH. F.

ALFRED CHRISTENSEN

NDR. FASANVEJ 108
KBH. F.

HOTEL EUROPA

H. C. ANDERSENS BOULEVARD
KØBENHAVN V.

HERBERT MICHEL A/S

INGEBORGVEJ 21
HELLERUP

JÆGERSBORG ALLES MEJERI

JÆGERSBORGALLE 30
CHARLOTTENLUND

O. PLANTENERS EFTF.

V. PEDERSEN & E. SCHMIDT
LYNGBYVEJ 241 - HE 2050

MURERMESTER CHR. FORNÉ

STRANDVEJ 198
CHARLOTTENLUND

GR. ØLLGAARD RÅDG. INGENIØRKONTOR

STRANDVEJEN 128 - HELLERUP

O. W. IVERTSEN

GROSS.
STATIONSVEJ 63 - HOLTE

SLAGTERMESTER HELGE RASMUSSEN

STATIONSVEJ 12
HOLTE

JOHANNES TOFTE

ISENKRAM
JÆGERSBORG ALLE 23
ORDRUP 98 12

„FREMAD“

Cykler - Knallerter - Scootere
LINDEGAARDSVEJ 48-52 - CHL.
TLF. ORDRUP 205

OLDI

MASKINFABRIK I/S
ARNOLD NIELSENS BOULEVARD 277-79
HVIDOVRE

STÆRK NESCAFÉ

J. M. BIRKING & CO.
GUMMIVAREFABRIK A/S
KIRKEBJERG ALLE 33-35
VANLØSE

G. JUL. UTTENTHAL
SKALBAKKEN 11
VANLØSE

A/S WINKLER & WINDSLØV

SILKEBORG

SILKEBORG HUSHOLDNINGSSKOLE

SILKEBORG

DANSK KJOLE INDUSTRI

SILKEBORG

SILKEBORG ANDELS SVINESLAGTERI

med en mand, der havde været i tysk kuz-lejr et år.

— Hvad bestilte De inde i sådan en lejr? havde hun spurgt.

— Vi heilede hele dagen, svarede han.

Inga havde ikke spurgt videre, da hun forstod, at han intet ville fortælle hende.

Det var en fantastisk historie. Inga sad i sagfører Tegge's kontor. Sagføreren havde været på rigsdagen dagen før og sad nu og fortalte hende, hvad han havde oplevet. — Han havde siddet i snapstinget og nydt en genstand sammen med et af rigsdagens medlemmer, da en lille, sortsnusket person, der lod til at kende medlemmet meget godt, slog sig ned ved bordet og bad om en oplysning angående Thor Thorsen.

— Jeg kender ham ikke, havde medlemmet svaret.

— Det gør jeg, havde Tegge sagt. — For jeg er tilfældigvis hans sagfører. Den sortsnskede så forbavset op. — Rigsdagsstenograf Jernit, præsenterede han sig.

Sagføreren rejste sig op — Tegge, sagde han kort.

— Det var et mærkeligt træf, sagde stenografen. Men sagføreren havde det indtryk, at det ikke var så tilfældigt, som det så ud til.

— Hvad ønsker De at vide, og hvem skal have disse oplysninger? spurgte Tegge.

— Een, der vil hjælpe ham, svarede Jernit.

Han tog blyant og papir frem. — Altså, Thor Thorsen er konservativ, sagde han som en selvfølge.

— Ikke det, jeg ved af, svarede sagføreren.

Den anden så spørgende op. — Hvad er han så?

— I politisk henseende er han socialdemokrat.

Jernit så forundret ud. — Er De sikker på det?

— Helt sikker, svarede Tegge, — jeg har ofte taget en politisk drøftelse med ham.

— Hvad kan De ellers fortælle om ham? spurgte Jernit.

— Og så fortalte jeg, sagde sagføreren, — og smurte tykt på. Inga sad og tænkte på spionen. Mon det

var ham, der søgte oplysninger om Thor for at hjælpe hende.

Hun mindedes hendes første samtale med ham. — Er Deres mand kommunist, havde han spurgt. Det havde Inga benægtet.

— Det lover De mig? havde han igen sagt.

— Ja, det lover jeg Dem. Min mand er socialdemokrat.

Det var han meget fornøjet med, han kunne godt lide de danske socialdemokrater og fandt dem tiltalende, men konservative forstod han ikke, det var mærkelige mennesker, der viste en underlig opførsel overfor tyskerne. Inga lod ham snakke og røbede ikke, at hun selv var konservativ.

— Og hvad blev det så til? spurgte hun sagføreren.

„Ja, det endte med, at han spurgte mig, hvem han skulle gå til for at få suppleret mine oplysninger, og jeg foreslog borgmester Bang! „Nej,“ sagde han, „hans kone er jødinde, og hun flygtede, som om de mente, at tyskerne ville gøre hende noget.“ Af dette forstod jeg, at han var tyskvenlig og solidarisk med dem. Derefter spurgte han mig, hvem andre jeg kunne anbefale, og så foreslog jeg direktør Bur, som jo også kender deres mand. Jernit greb tanken med stor begejstring. Ja, ham fandt han storartet.“

Inga havde ikke tænkt at fortælle om sin samtale med direktøren, men nu afbrød hun sagføreren. „Ja, det er nu ikke så godt,“ sagde hun og fortalte episoden med direktøren.

„Av,“ sagde sagføreren, „så forstår jeg bedre, at fyren var så begejstret for ham.“

Inga sad og tænkte sig om.

„Vi må i hvert fald have direktøren advaret,“ mente hun, „så han ikke skal give fyren samme svar, som jeg fik, det ville ellers være kønt,“ føjede hun til, „om en dansk mand — endda een af dem, Thor har villet hjælpe, fik bibragt tyskerne den opfattelse, at Thor er en forbryder.“

De fik aftalt, at sagføreren skulle gå på Dagmarhus og forsøge at få Thors sag taget op igen, og samtidig skulle Inga få en samtale i stand med en slægtning af hendes

mor, der havde en høj stilling i Tyskland, men netop var hjemme i Danmark til en datters bryllup.

Sagføreren ringede til den høje herre og aftalte tid. „Jeg kan ikke lide ham,“ sagde hun, „men jeg vil gøre alt.“

Da hun forlod sagføreren, arbejdede hun stadig med alle de muligheder, der kunne tænkes for at få Thor fri.

Så optaget var hun, at hun ikke var agtpågivende nok, da hun gik ned ad trappen. Det var en vindeltrappe, og hun var kommet temmeligt langt ud på de små trin, og pludselig trådte hun ud i luften og styrtede på hovedet ned ad trappen.

Hun stemte hænderne imod, da hun nåede bunden, og dog slog hun hovedet imod gulvet. — Fortumlet og forslået forsøgte hun at rejse sig op, men det mislykkedes. Hun prøvede endnu en gang. I det samme blev døren lige over for åbnet, og en ung dame, der havde hørt hende falde, ilede til hjælp, hun fik hende på benene og bød hende ind i sin stue og fik hende anbragt i en stol.

Inga sad og sundede sig lidt.

„Det slap jeg godt fra,“ sagde hun så.

Den unge dame havde stået foran hende, og pludselig udbrød hun.

„Men hvordan er det dog, Deres arm hænger?“

Inga så på armen, der hang slapt ned, hun prøvede at løfte den op med den anden hånd, men den faldt ned igen som en død klump.

„Ja, der er noget forkert med den arm,“ sagde hun så og så meget forbavset ud.

„Skal jeg ikke ringe efter en ambulance?“ spurgte den unge dame.

Inga prøvede igen at løfte armen, men den faldt fuldstændig ned uden liv og følelse.

„Jo,“ sagde hun langsomt, „det må De hellere.“

Et øjeblik efter sad hun i ambulancen på vej til hospitalets skadestue.

Hun var meget forbavset over det skete. Gud vidste, hvor travlt hun havde for at få Thor reddet ud af tyskernes vold.

Og han vidste også, hvor mange

O. NIELSEN & DEHN A/S
STUBBEKØBING

A/S L. LANGE & CO.
SVENDBORG JERNSTØBERI

A/S FRITZ DUUS
FREDERICIA

BOGENSE
JERNSTØBERI & MASKINFABRIK

FREDERIKSHAVN
JERN- & STAALFORRETNING A/S

PEDER P. HEDEGAARD
AKTIESELSKAB
NR. SUNDBY

FREDERICIAS BYES OG OMEGNS

SPARE- OG LAANEKASSE

TELEFON (059) 23711

HAVNEARBEJDERNES
FAGFORENING

AARHUS

HARBO SØLVSTEN

ODENSEGADE 4
AARHUS C.

ERIKSEN & CHRISTENSEN
AKTIESELSKAB

ESBJERG

AKTIESELSKABET
C. J. CHISTENSENS
PAPIRHADEL

ESBJERG

J. LAURITZEN'S EFTF.
MÆGLERFORRETNING
HAVNEGADE 61 — ESBJERG

AGRICOLD A/S
ESBJERG

LUNDS KLÆDEFABRIK A/S
FREDERICIA

DET DANSKE TRÆLASTKOMPAGNI
AKTIESELSKAB
AARHUS

SMØREKSPORTFORENINGERNES FÆLLESSALG
DALGAS AVENUE 42 — AARHUS

A/S VALUE
DYEKJÆRS HUS
ESBJERG

K. DIDERIKSEN
SPEDITION - STEVEDORING
ESBJERG

mennesker hun skulle forhandle med, og at hun slet ikke havde tid til at blive syg og tage sig af en dårlig arm.

Ambulancefolkene hjalp hende ind på en skadestue; men der afviste man hende. I det samme kom dog en læge til stede, han så på hånden, helt op til albuen var den fuldstændig død.

„Håndleddet er brækket,“ sagde han og foreslog mændene at gå over på en anden afdeling med hende. De førte hende over en gård og ind til en anden læge, som erklærede det samme.

„Jamen jeg har ikke tid til dette her,“ forklarede Inga. „Det bliver De nødt til,“ svarede lægen og så lidt nøje på hende.

„Har De slået Dem andre steder?“ spurgte han. „Jeg slog mit hoved lidt.“ Lægen så op.

„Ja, det kan jeg se, De er både sort og blå.“ Inga følte på hovedet og især den venstre tinding. „Ja,“ nikkede lægen, „det er der, De har fået slaget.“

Han trak et bord frem og bad hende lægge armen ud over kanten. „Nu rykker jeg i hånden,“ sagde han, „for at få den i det rigtige leje, og det vil gøre ondt.“

En sygeplejerske stod og holdt ved hende, medens han baksede med armen, og skønt lægen havde sagt, at det ville gøre ondt, sagde hun ikke et ord eller gav en lyd fra sig, medens det stod på, hun så ud, som om hun havde sine tanker andre steder.

„Er jeg så færdig?“ spurgte hun. Lægen så igen forundret på hende.

„Den skal i gips,“ sagde han kort.

„Gips,“ gentog hun, „jeg har ikke tid til dette her.“

„Hvad har De så travlt med?“ spurgte han.

„Jeg skal tale med så mange mennesker,“ forklarede hun.

„Er det så nødvendigt?“ spurgte han, medens han arbejdede med at lægge armen i gips.

„Ja, det er meget nødvendigt,“ svarede hun, „det gælder liv eller død.“

„For hvem?“

„For een jeg holder af.“

„Fru Thorsen, har De kvalme?“ spurgte lægen.

„Kvalme,“ gentog hun, „nej, jeg har bare travlt.“

„Tror De ikke, det var bedre, at De blev indlagt til observation?“

„For hvad?“ spurgte Inga, „jeg har jo bare brækket et håndled, og nu er det jo i orden.“

Lægen så igen forundret på hende. Aldrig før havde han truffet et menneske, der bagatelliserede et brækket håndled som patienten foran ham. Men noget i hendes øjne fik ham til at tie med hans formodning om en eventuel hjernerystelse.

Inga så på uret og skyndede på ham. „Jeg skal være hos ministeren om en time,“ sagde hun.

„Hvilken minister?“ spurgte han og så igen på hende.

„Min mors fætter,“ sagde hun utålmodig.

Nu var lægen næsten vis på, at hun havde hjernerystelse og forsøgte atter at overtale hende til at blive, men Inga havde travlt med at få overtøjet på og komme afsted.

★

Ja, ja, god og stærk må du blive — og menneskene til gavn.

★

Kvinden behøver mere kraft end manden — Vorherre har gjort hende uret — hun skulle være mandens overmand.

★

Tager man først fat på en ting, skal man tage den alvorligt.

★

At dø er der ingen kunst ved — Du skulle have forstået at leve.

★

Man kan ikke leve med en fremmed samvittighed.

★

Man skal agte kvinderne, de bliver mødre.

★

De voksne er fordærvede mennesker, de lever under Guds prøvelser.

★

(Citater fra: „Fra min barndom“ og „Mellem fremmede“ ved Karl Rønne).

Bøger

Biografier

Churchill in memoriam, skrevet og red. af medarbejdere ved The New York Times, Hasselbalch.

Der er skrevet meget om den berømte statsmand Sir Winston Churchill ved hans død i begyndelsen af dette år foruden de værker, der tidligere er udgivet. Denne lille bog er en kort gennemgang af hans liv og indsats.

Efter en indledende 1. del, hvori der kort skildres Churchills allersidste dage og begivenhederne omkring hans død og begravelse, gives der i hovedafsnittet — 2. del en særdeles fængslende beskrivelse af hans liv og levned, spækket med udmærkede citater fra hans egne værker. Især er hans politiske løbebane med nederlag og sejre interessant læsning, men også hans forfædre får man stiftet bekendtskab med i korte træffende glimt.

Bogens 3. del — „Hans vid og visdom“ — er en samling visdomsord og udtalelser af Churchill. Ved anmeldelse af en ny bog om ham er det fristende at citere en af hans sentenser: „Et godt gammelt ord siger, at når der udkommer en ny bog, bør man læse en gammel. Som forfatter vil jeg dog ikke anbefale, at man holder sig dette ord altfor efterrettelig“. Denne bog giver lyst til at læse mere om Winston Churchill.

F. MARTINY.

Ny illustreret udgave af bogen om Churchill-klubben.

Knud Pedersen: Churchill-klubben. I serien Perspektiv Bøgerne, Gjellerups Ungdomsbibliotek. Illustreret. 128 sider. Hft. kr. 12,25, ib. kr. 15,50. Jul. Gjellerups forlag.

Det er en lille fiks bog, der må tiltale alle unge både på grund af indhold og udseende.

Skal man i dag opregne de faktorer, der gav det okkuperede Danmark mod til og tro på at yde aktiv modstand, er Churchill-klubben den første rent kronologisk.

Gruppen dannedes allerede i 1940 og bestod af store drenge i 12—16 års alderen. De fandt, at det var for dårligt, at vi bare sang alsang og gik algang og samledes til dagligstuemøder. Der måtte handling til — og drengene viste vejen.

En af gruppens ledere, Knud Pedersen, søn af præsten i Aalborg, skrev bogen kort efter kapitulationen.

Den er skrevet af en uforfærdet ung mand, og det giver bogen dens særlige placering.

Klubben lavede sabotage før arresta-

<p>CARL LASSENS EFTF. Spedition — Forwardingagents ENGLANDSKAJEN — ESBJERG</p>
<p>HUSTØMRERNES ANDELS- SELSKAB ESBJERG — TELF. 2 23 88</p>
<p>KARL HANSEN & HUGO RASMUSSEN CIVILINGENIØRER SPANGSBERGGADE 59 ESBJERG</p>
<p>THE BORDEN COMPANY AKTIESELSKAB ESBJERG</p>
<p>AKTIESELSKABET HORSENS SØLVVAREFABRIK BRDR. W. S. SØRENSEN</p>
<p>ARTHUR DAVIDSEN RADIOFORHANDLER GREISDALSVEJ 23 — VEJLE</p>
<p>SYDJYDSK LANDMANDSBANK RIBE</p>
<p>HANS OUTZEN MØBLER - GULVTÆPPER TØNDER</p>
<p>JENS ANDERSEN MANUFAKTUR - TRIKOTAGE EN GROS SØNDERBORG - TLF. 220844</p>
<p>SAMSØ ANDELSSLAGTERI</p>
<p>FLEMMING ANDERSEN BOGHANDEL TRANEBJERG — SAMSØ</p>
<p>OTTO JEPSEN TRANEBJERG — SAMSØ</p>
<p>MAGASIN HENRY NIELSEN TRANEBJERG — SAMSØ</p>

<p>DAGBLADET VESTKYSTEN ESBJERG</p>	
<p>ESBJERG TOVVÆRKSFABRIK A/S ESBJERG</p>	
<p>ESBJERG BANK AKTIESELSKAB</p>	
<p>ESBJERG OG OMEGNS SPAREKASSE</p>	
<p>WIGGO KONGSTAD A/S H. E. BLUMESVEJ — ESBJERG TELF. 2 65 77</p>	
<p>ESBJERG TOVVÆRKSFABRIK AKTIESELSKAB</p>	
<p>TH. LAURSENS BOGTRYKKERI TØNDER</p>	
<p>TØNDER LANDMANDSBANK A/S TØNDER</p>	
<p>„CERES“ A/S KORN og FODERSTOFFER AABENRAA</p>	
<p>JOHANNES SØRENSEN SLAGTERMESTER BALLEN — SAMSØ</p>	<p>FLINCHS HOTEL TRANEBJERG — SAMSØ</p>
<p>A/S SAMSØ BANK</p>	
<p>SAMSØ SPARE- OG LAANEKASSE</p>	

Churchill-Klubben bestod af en lille flok, og det var blot store drenge, men ved deres uforfærdede handling kom de til at skrive Danmarks-historie.

tionen og fra fængselet, og det er enestående i hele verden. De savede fængselscellens tremmer over og listede sig ud om natten, lavede sabotage og vendte tilbage til cellen. En skønne dag gik det galt, og de fik strenge straffe til afsoning i Nyborg Statsfængsel.

Knud Pedersen giver et meget levende og autentisk billede af alle disse begivenheder — man fornemmer, at det ikke blot var en trang til at lege røvere og soldater, der lå bag drengenes indsats, men en virkelig ægte følt harme over nazisternes optræden.

F—k.

Breve om 9. april.

Arne Stevns: 9. april skildret i breve fra danske soldater. 180 sider med kortskitser. Billigbog fra Hasselbalchs forlag. Kr. 6,75.

I anledning af 25-året for den tyske besættelse af Danmark foreligger denne interessante førstehånds skildring i nyt oplag. For os, der er engagerede i det folkeoplysende arbejde, er det også en vigtig sag at have stof på rede hånd, når det gælder begivenhederne den 9. april. De gængsne breve er skrevet af folk, der selv var deltagere i begivenhederne den skæbnesvangre dag, og der er skildringer fra forskellige egne af landet, men flest fra Sønderjylland. Bogen er et bidrag til belysningen af vort lands nutidshistorie, og den vil i adskillige tilfælde kunne gøre stoffet levende og nærværende, fordi den beretter om, hvordan det gik til netop i den pågældende egn. Bogen bliver derved et bidrag til hjemstavnsens historie, og dette gælder især grænselandet, hvor den nok skal blive værdsat i aften- og ungdomsskolearbejdet.

For vort folks vilje og evne til at leve

som en fri nation er det ikke ligegyldigt om den indsats, der blev gjort den 9. april, går i glemmebogen. Soldaterbrevene er et vidnesbyrd herom.

A. STRANGE NIELSEN.

Dagbogsblade

26/5

VEDLIGEHOJDELSE AF 90 GRAVE

København borgerrepræsentation har truffet beslutning om, at 90 frihedskæmpergrave — deraf de 31 på Bispebjerg kirkegård — skal opretholdes og vedligeholdes af begravelsesvæsenet, når og hvis de pårørende ophører med at vedligeholde de pågældende grave.

17/6

BAMBERGS BORGERE BAD JØDERNE OM TILGIVELSE

BONN. — Trods voldsomme tordenbyger samledes i aften 4000 af den ældre øvrefrankiske barokby Bambergers borgere til et „sonemøde“ på pladsen foran rådhuset. De bad i fællesskab deres jødiske medborgere om tilgivelse for det modbydelige hærværk, som natten til den 5. juni var blevet forøvet på den mosaiske trossamfunds kirkegård, hvor 23 gravsteder var blevet overmalet med hagekors og hæslelige sentenser. Inden mødet havde repræsentanter for ungdomsorganisationerne nedlagt krans på kirkegården med bånd, hvorpå der stod: „Bambergers ungdom sørger“.

Overborgmester Theodor Mathieu udtalte fra rådustrappen, at denne udåd på

kirkegården var fuldstændig ufattelig, og borgerne ville nu henlede hele verdens opmærksomhed på, hvor meget man afskyede det, der var sket.

De 4000 bad i kor „Fader vor“

Først var det mindesmærke, som byen havde rejst på stedet, hvor Bambergers synagoge engang havde stået, blevet skændet med et påmalet hagekors. Det skete natten til søndag, og så fulgte to nætter senere hærværket på kirkegården. End ikke i nazitiden var gravstederne blevet skændet.

Begge skændelsgerninger havde, understregede overborgmesteren i sin tale, udløst en stemning af voldsom forbitrelse og dyb skamfølelse. Theodor Mathieu bad Bambergers 100 jødiske medborgere om ikke at laste alle de øvrige indbyggere kollektivt for det, der var sket, og efter et minuts stilhed fremsagde de fire tusinde mennesker i kor „Fader vor“.

Protestlister

Op imod en halv snes tusinde af byens 74.000 indbyggere havde i dagens løb skrevet deres navne på protestlister, der var fremlagt på rådhuset, og i løbet af i morgen og de nærmeste dage ventes endnu mange underskrifter.

En tæt strøm af mennesker gik imod rådhuset, og de lange køer blev ikke mindre på grund af det voldsomme uvejr over byen.

Dusør på 13.000 mark

Bamberg ligger i Bayern, og det bayerske kriminalpoliti har igangsat en omfattende undersøgelse af begivenhederne. Det sker under ledelse af Bambergers generalstatsadvokat, dr. Weiss. De jødiske bygninger er stillet under politibeskyttelse, og det gælder også jødiske privathuse.

Byrådets dusør på 10.000 mark for oplysninger, som fører til opklaringen af attentaterne, er foreløbig blevet forhøjet til 13.000 mark, som følge af bidrag fra privat side.

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge.

Mærkaterne fra Kammeraternes
Hjælpefond kan fås gennem kontoret,
St. Kannikestræde 10, K.

Giro 780.

FREDERIK HERTZ

ST. KONGENSGADE 45
KØBENHAVN K.
MINERVA 71 45

BRØNDSHOLM A/S

VESTERGADE 2
KØBENHAVN K.
GIRO10111 - CENTRAL 8350

MOSES METZ & CO.

PEDER SKRAMSGADE 17
KØBENHAVN K.

GUSTAV NIELSEN

BAADMANDSSTRÆDE 3
Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

PEER HOUGAARD NIELSEN
G. J. NØRGAARD PEDERSEN
ARKITEKTER M. A. A
ZINNSGADE 3 - KBH.

SAMSON TRANSPORT CO.
AMALIEGADE 43 - K.

CARL LUND
RAADHUSKROEN
LØNGANGSSTRÆDE 21 - K.

JULIUS WEINBERGER

LØNGANGSSTÆDE 25
KØBENHAVN K.

J. P. BACHER

TORVEGADE 22 - -KBH. K.
AMAGER 45 02 og

BRDR. WIDELL
TRANSPORT

FOLDAGERVEJ 5-7 - KBH. S.

TH. ERRITZØE FA.

AMALIEGADE 41, K

DANSHIP A/S

ST. KONGENSGADE 68 - KBH. K.

BOLIGHUSET AULIN

FREDERIKSBORGGADE 29, K.

WORLD TOURIST

BREDGADE 10 - KBH. K.

**EUROPÆISKE
VARE- & REJSEGODSFORSIKRING A/S****ERNST CHRISTENSEN**

MØBLER og TÆPPER
BLAAGAARDSGADE 23
CENTRAL 14 404

ROBERT BOSCH A/S

JAGTVEJ 155
KØBENHAVN N.

HOFFENSETS

OFFSET - REPRODUKTION
BLAAGARDSGADE 23 B
TELF. LU 4360

AMAGER MØBELCENTRUM

v/ OLE OLSSON & SØN
AMAGER BOULEVARD 130 - 132
TELF. ASTA 7066

SV. AA. ENGSTRØM A/S

AUT. VW FORHANDLER
VERMLANDSGADE 34 - S
*SUNDBY 49 00
KENDT FOR KVALITET

KØBENHAVNS KUL & KOKS KOMPAGNI

AKTIESELSKAB
ISLANDS BYGGE

— Tilsyneladende er man uden spor i sagen, men eksperterne regner ikke med, at det drejer sig om en sindssyg person eller ungdommelige elementer. Derimod om en lille, fast organiseret antisemitisk gruppe.

„Krepér jøde!“

Få timer før sonemødet på Rådhuspladsen blev en række af Bambergers førende personligheder udsat for telefoniske trusler. Det gik blandt andet ud over den evangeliske kirkes dekan, dr. Schlichting, og den katolske prælat, dr. Eichhorn. En „telefonbombe“ var rettet mod de to lokale bladets redaktion. „Krepér jøde!“ blev der råbt i telefonen. „Vi vil kæmpe videre, vi vil fortsætte smøringerne.“

Så vidt man kan konstatere, var det den samme mand, som foretog opringningerne. Det behøver dog ikke at betyde, at han var alene om ugeringerne.

Begivenhederne i Bamberg har udløst samme reaktion i tysk offentlighed, nemlig forbitrelse og skam. De jødiske organisationer vender sig i udtalelser imod, at isolerede tilfælde lægges den overvældende og toneangivende del af befolkningen til last.

13/6

KONTAKTUDVALGETS NÆSTE MØDE I NORDSLESVIG

Kontaktudvalgets møde bragte fremskridt for det tyske mindretal i pensionsspørgsmålet, idet partierne erklærede sig indforstået med at give pensionsrettighederne tilbage til 13. marts 14 tidligere embedsmænd. Forhandlingerne om pensioner til andre tyske nordslesvigere, som fik frataget dem efter krigen for deres forhold under besættelsen, fortsættes.

Spørgsmålet om en kommende parlamentarisk repræsentation af det tyske mindretal kan af tidsmæssige grunde først løses efter folketingets ferie i oktober. Regeringen og partierne er parat til at fritage mindretallet for valglovens bestemmelse om, at der skal indsamles 10.000 underskrifter. Mindretals-repræsentanterne gjorde gældende, at dette ikke sikrede et mandat, og at Slesvigsk Parti også måtte fritages for 2 procent-reglen. Partierne vil drøfte dette spørgsmål internt.

Kontaktudvalget mødes igen den 17. september i Nordslesvig. Udvalgsmedlemmerne vil ved denne lejlighed besigtige tyske kulturelle institutioner. På mødet skal bl. a. behandles børnehaveloven, byggetilladelser samt tyske præsters embedsmandsretslige stilling.

Om udvalgets møde skriver „Der Nord-schleswiger“ bl. a., at udvalget har vist sig at være arbejdsdygtigt, og at partierne er indstillet på at vise god vilje til at finde rimelige løsninger.

24/6

HAGEKORS TIL TOPS

SLESVIG. — På flagstangen på Klaus Harms statsgymnasium i Kappeln i Slesvig-Holsten vajede der tidligt i morges et

hagekorsflag, oplyste det tyske telegram-bureau i dag.

Kriminalpolitiet i Slesvig havde ikke noget spor af gerningsmændene.

24/6

HÆRVÆRK MOD JØDISK MINDESMÆRKE I KOBLENZ

KOBLENZ. — Der blev natten til onsdag foretaget hærværk mod et jødisk mindesmærke i Koblenz, hvor ubekendte hærværksmænd rev omkring 40 rosenplanter op. Mindestøtten, der står på en tidligere jødisk kirkegård, er kun kendt af ganske få mennesker, oplyser politiet i Koblenz i dag.

Indenrigsministeriet udlovede en belønning på 500 Mark for oplysninger, der kan føre til gerningsmændenes pågribelse.

I sidste uge var Bamberg og Neuss i Westfalen skueplads for anti-semitiske aktioner. Det jødiske ugeblad „Allgemeine Wochenzeitung der Juden in Deutschland“ hævdede i en artikel i dag, at hærværksmændene i Bamberg og Neuss var begunstiget af den almindelige politiske, videnskabelige og samfundsmæssige forvirring, der hersker i den tyske forbundsrepublik.

29/6

MINDRETALLET'S PENSIONS-SAG I FINANSUDVALGET

Resultatet af den aftale, der fornylig blev truffet i kontaktudvalget mellem det tyske mindretal og repræsentanter for regering og folketing vedrørende den såkaldte pensions-sag, foreligger nu i form af et aktstykke til finansudvalget.

Heri søger finansminister Poul Hansen om godkendelse af, at i alt 14 medlemmer af mindretallet, som tidligere har været tjenestemænd i den danske stat eller folkeskole, får deres pensioner tilbage med virkning fra 1. april i år. — De 11 af dem mistede helt eller delvis deres pensionsret efter kendelse ved tjenestemandsdømstol på grund af forhold under besættelsen. De sidste tre var i forvejen pensioneret og fratoges således deres pensioner.

1/7

TYSKERHAD

Når hollenderne, som dog under krigen og besættelsen led betydeligt mere end vi, har kunnet lade den sunde fornuft sejre over følelserne i dette spørgsmål, som dog angår den mand, som i fremtiden skal stå ved deres dronnings side og repræsentere dem og deres land, så må vi også efterhånden kunne sige farvel til tyskerhadet og nøjes med et sundt og godt nazihad, og nøjes med et sundt og godt nazihad, skriver Aalborg Stiftstidende.

Det rimer godt sammen med Pigtraads indstilling. Vi har aldrig rettet skytset mod tyskerne, men mod nazismen og al dens væsen.

8/7

F. B. LARSEN PA AFSKEDSVISIT

KIEL. — Den hidtidige chef for NATO-landstyrkerne i landet Slesvig-Holsten og

Jylland, den danske generalmajor F. B. Larsen, var i går på afskedsvisit hos ministerpræsident dr. H. Lemke. Larsen afløser til efteråret general E. Krag som chef for Østre landsdelskommando.

Samtidig var den ny NATO-chef, den tyske generalmajor Cord v. Hobe, i tiltrædelsesvisit hos ministerpræsidenten.

Generalmajor F. B. Larsen tog også afsked med forbundsværnets 6. division i Neumünster, hvis chef, generalmajor Wermer Haag, modtog ham med militære æresbevisninger.

Ved en reception takkede F. B. Larsen for det gode samarbejde, der består mellem NATO-staben i Rensborg og 6. division.

15/7

EKSEKUTION NR. 9 SKETE 14. MAJ

Efter pressekonferencen i dag står fast, at der i Flensburg-området i hvert fald blev foretaget ni henrettelser efter den 5. maj 1945, nemlig foruden gefrejer Süß og de tre underofficerer Albrecht, Freudenthal og Kaellander, kaptajn-løjtnant Asmus Jepsen, tre marinesoldater (Gelling) og en luftvåben-overfeldwebel (14. maj!). Alle disse sager vil nu blive undersøgt af statsadvokaturen i Flensburg, forsikrede justitsminister Leverenz i dag i Kiel.

Gefrejer Süß gjorde i de sidste dage før samt efter kapitulationen indtil sin henrettelse tjeneste på et dansk „hjelpekrigsskib“, der var blevet „overtaget“ af den tyske marine og lå i Mørvig.

19/7

ANNE FRANKS HUS INTERNATIONALT UNGDOMSHUS

Rejsekonsulent M. Lorange, Aarhus, der beskæftiger sig med ungdomsudvekslinger mellem landene, har udkastet den tanke, at Anne Franks hus i Amsterdam skal gøres til et internationalt mødested for unge fra hele verden. Han siger, at det ikke vil være muligt noget andet sted i verden at finde et så værdigt centrum for ungdommen som Anne Franks hus.

20/7

ERHARD OM DEN 20. JULI

BONN. — Forbundskansler Ludwig Erhard opfordrede i går Vestysklands befolkning til at tilstå den 20. juli — årsdagen for det mislykkede attentat 1944 mod Hitler — en plads i staten og i deres liv. I en tale i fjernsynet sagde Erhard, at de sammensvorne, der deltog i attentatet, kunne vente af det tyske folk, at det på deres æresdag viste retfærdigheden den skyldige ære. Oppositionen mod Hitler havde ikke sonet som stedfortrædere for tyskerne, men kun vist, at det bedste i den tyske ånd også i skændslens år var forblevet i live.

— Lad os ikke besmykke noget, når vi forsøger at overbevise verden om, at Hitler ikke var Tyskland og det tyske folk

ikke et folk af kolloboratorer, men det må dog indrømmes, at der også fandtes modstand mod diktaturet af ægte tysk karakter under det tredje riges 12 år, sagde forbundskansleren, som pegede på, at modstanden i tysk-besatte områder i udlandet var større — ikke mindre fordi det betyder noget, om man forsvarer landet mod en indtrængende fjende, eller om man bekæmper et regime, der selv har statsmagten. — Forbundskansleren lagde i dag en krans ved mindesmærket i Bonn for krigens og nazisternes ofre.

Ved en højtidelighed i går i Plötzensee-fængslet i Vestberlin, hvor omkring 1800 tyskere og udlændinge blev henrettet ved hængning og nogle ved kvælning, sagde den regerende borgmester Willy Brandt, at modstanden i nazisternes Tyskland var langt mere udbredt, end mange troede, men dog svagere, end den kunne have været.

Norges udenrigsminister Halvard Lange, som besøgte Vestberlin for at deltage i højtideligheden, sagde bl. a.: — Vi vidste, at der bag facaden af nazisternes regime fandtes et andet Tyskland. Lange oplevede selv den 20. juli 1944 som politisk fange i koncentrationslejren Sachsenhausen.

21/7

HITLERS „KRIGSBRUDE“ UDEN RETSBESKYTTELSE

BONN. — En af Hitlers særprægede forordninger under den anden verdenskrig var den, der blev udstedt i 1941 og drejede sig om vielser. I forordningen hed det, at tyske kvinder, der var forlovet med senere faldne eller savnede soldater, kunne indgå „krigsbryllup“ med de pågældende. Det skete på den måde, at man på giftfogedens kontor anbragte en stålhelmet dér, hvor brudgommen skulle have haft sin plads, hvorefter vielsen blev gennemført på normal vis. Dette har nu vist sig at kunne få højest ubehagelige juridiske konsekvenser.

En kvinde, der blev gift på denne måde, oplevede efter 1945, at den formentlig faldne vendte hjem i bedste velgående. Man fuldbyrdede nu det „teoretiske“ ægteskab, og der kom snart et barn. I tyve år var alt på det bedste, manden avancerede gennem graderne og blev til sidst regeringsråd.

Men så begyndte han at komme på „afveje“. Hustruen anlagde skilsmisssesag med utroskab som begrundelse og med underholdsbidrag for sig og datteren som mål. Den juridisk velorienterede mand slog imidlertid tilbage på en måde, ingen havde ventet: Han hævdede, at der slet ikke eksisterede noget ægteskab, eftersom vielsen under krigen var ugyldig, da han jo ikke havde sat sit navn under ægteskabsdokumentet, ja, han var af gode grunde end ikke var blevet spurgt, om han ville ægte pigen. Hitlers forordning kunne ikke have retsmyndighed!

To retsinstanser måtte give manden ret, og en tid lang så det ud til, at regeringsråden skulle få held til at vinde sagen. Nu har staten imidlertid givet den ulykkelige hustru fri proces, således at sagen kan blive undersøgt ved forbundsdomstolen i Karlsruhe. Dette skyldes måske ikke udelukkende menneskekærlighed fra statens side: Man kunne uden tvivl befrygte en hel række sager af samme art, dersom regeringsråden fik ret i sin anskuelse.

10/8

ENGELSK NAZIST DØMT I TYSKLAND

BONN. — En 22-årig englænder, bogholderen Michael Henry Passmore fra London er i dag ved forbundsdomstolen i Karlsruhe blevet idømt et års fængsel for udsendelsen af forfatningsstridige skrifter og nazisymboler.

Passmore blev anholdt i Nürnberg i marts, efter at han havde afleveret pakker med gule sedler med Hitlers billede og teksten „Han havde ret“ hos en tysk ungdomsorganisation, „for at vise det tyske folk, at nationalsocialismen stadig lever i Storbritannien“. Samme slags sedler har han også uddelt i andre lande.

Den 22-årige bogholder sagde i retten, at han var medlem af „Greater Britain Movement“.

10/8

KRAV OM FULD OFFENTLIGHED

ÅBENRÅ. — De sønderjyske danske Samfund holdt i eftermiddags årsmøde i Åbenrå, og formanden, amtskontorchef J. P. Caspersen, Åbenrå, beskæftigede sig her blandt andet med det dansk-tyske kontaktudvalg og dets virksomhed i fremtiden. Hvorledes udvalget vil virke i praksis, sagde han, er det endnu for tidligt at have nogen mening om.

Vi savner en offentliggørelse af forretningsordenen, men går ud fra, at der alene søges skabt et forum til drøftelse af principielle spørgsmål, fordi dette ikke mere kan ske i Folketinget med tysk medvirken.

Såfremt udvalget skal have en rigtig karakter, må spørgsmålet rejses og afklares om offentlighedens adgang til at blive bekendt ikke alene med udvalgets beføjelser, men også forud for hvert møde med dets dagsorden og med forhandlingernes gang på samme måde, man ville have kunnet følge disse gennem Folketingstidende.

Vi må alle være dybt interesseret i, at der skabes den samme offentlighed om dette ganske særlige udvalgs forhandling som Folketingets. Vi kan ikke, og vi vil ikke acceptere, at mindretallets kontakmedlemmer i stilhed udvikler sig til en „pressionsgruppe“, og at udvalget selv fungerer som vej uden om de enkelte ministerier til fordel for enkeltpersoner, eller flytter kompetencen fra de sædvanlige

bestemmende steder og navnlig ikke fra Folketinget. Kun ved fuld klarhed og offentlighed kan man undgå utryghed omkring kontaktudvalgets eksistens og virksomhed.

Med hensyn til pensionssagen havde det været lykkeligere, hvis man allerede for år tilbage havde bragt dette relativt lille spørgsmål videst muligt ud af verden ved enkeltafgørelser, der var socialt og menneskeligt begrundede, i stedet for nu at give tilbagegivelsen et skær af en opnået politisk indrømmelse. Der skabes herved en særstilling for tysksindede pensionister, som synes lidet rimelig over for dem, der af samme årsag har mistet pension i det øvrige land.

Kontorchef Caspersen fremhævede også, at det forløbne år i national-politisk henseende havde været et skelsættende år i grænselandets indre historie, fordi genforeringsprocessen netop i hundredåret for 1864 var skredet så langt frem, at det tyske mindretal ikke længere havde stemmer nok til at sikre sig et folketingsmandat. Man kan synes om dette eller ej, sagde han, men på langt sigt skal det ikke beklages, for det har vist, at den prøjsiske erobring i 1864 og 56 år under tysk fremmedherredømme med koncentreret tysk påvirkning og tysk indvandring ikke har kunnet ændre Nordslesvigs klare danske præg.

18/8

POLITIMESTER ER ARRESTERET

DARMSTADT. Politimesteren i Bonsheim, Erich Wollschläger, er blevet arresteret i forbindelse med forbrydelser mod europæiske jøder under den anden verdenskrig. Wollschläger, der blev suspenderet fra tjeneste i foråret, blev arresteret i fredags.

19/8

SEKS AF TYVE ANKLAGEDE FIK LIVSVARIGT TUGTHUS

FRANKFURT. En domstol i Frankfurt dømte i dag seks af de anklagede 20 tidligere medlemmer af Auschwitz-koncentrationslejrens stab til tvangsarbejde på livstid. Elleve andre blev idømt mindre tugthusstraffe for masse mord. Dommene afsluttede en 20 måneder lang retssag, hvorunder de tiltalte blev anklaget for, hvad anklageren kaldte „Historiens største forbrydelse“ — udryddelsen af jøderne i Europa. Henvend fire millioner mennesker — de fleste jøder — døde i Auschwitz-koncentrationslejrens „mord-fabrik“.

Under den lange retssag, den længste i Vesttysklands historie, hørte de tilstedeværende i retten hundreder af vidneudsagn om tortur, skydning, hængning, dødbringende indsprøjtninger og gasning.

Alle de 20 tiltalte fastholdt, at de var helt eller delvis uskyldige i anklagerne mod dem.